

www.vs.ch/integration
Serbe / Serbisch

Dobro došli kod nas, dobro došli kod vas !

Iako Valais raspolaže prekrasnim pejzažima koji se mogu naći i na najljepšim razglednicama Švicarske, pa čak i više od toga, ljepota našeg kantona se ne zaustavlja na tome. Zaista, ljudsko bogatstvo njegovih sugrađana/sugrađanki je veliko koliko i njegovi najveći planinski vrhovi. Zadovoljstvo je živjeti u Valais-u !

Valais je, svojim umijećem, uspio da očuva uravnoteženost između modernog i tipičnog. Dakle, s jedne strane, naš kanton je svoju svjetski poznatu industriju, trgovinu i turizam upotpunio putem drugih razvojnih sektora aktivnosti kao što su istraživanje ili otvaranje takozvanih start up kompanija. Ali je također njegovao vrijednosti bliske svom podneblju kao što je održavanje tradicije borbe rasnih krava ili isticanje značaja vinograda.

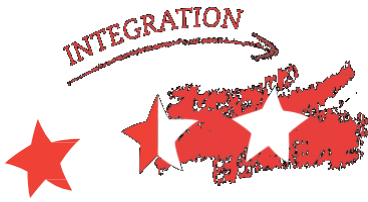
Valais je prihvatna zemlja ali od onih koji tu nađu utočište očekuje odgovarajuću prilagođenost svojim pravilima, omogućujući im istovremeno njegovanje sopstvenih tradicija. Kulturna mješovitost predstavlja šansu za kanton koji teži ka prosperitetu. Iz tih razloga jako je bitno da između sugrađana i sugrađanki kantona Valais-a preovladava duh uzajamnog poštovanja. Švicarska je pravna država a naš kanton je prepoznatljiv po njegovanju dobrih međuljudskih odnosa.

Angažujte se u lokalnom životu, volite Valais i on će vam dobrim uzvratiti ! Da biste to ostvarili, na internet stranicama koje slijede ili posredstvom službenika opštinske i kantonalne administracije, možete naći sve neophodne informacije kako bi vaša integracija bila uspješna.

Dobro došli u kanton Valais.

Frédéric Favre
Državni savjetnik

Šef odsjeka za bezbjednost, institucije i sport

INTEGRISATI SE

Jezik

Svicarska je zemlja sa četiri jezika (njemacki, francuski, italijanski, romanc), ali daleko od toga da svi Svicarci govore sve te jezike! Kanton Valais je dvojezicni kanton, tu se govori francuski i njemacki. Stanovnici gornjeg dijela doline Rone (Rhône) (Granica se nalazi u Sierre-i) govore njemackim dijalektom koji se zove «Walliser-titsch» a sluzbeni jezik je njemacki. Stanovnici nizeg dijela doline govore francuskim jezikom.

Jako je vazno da odrzavate tradiciju vaseg maternjeg jezika uporedo uceci jezik sredine u koju ste dosli.

Da biste odrzali upotrebu vaseg jezika i da biste mogli susretati vase sunarodnjake, mozete posjecivati odredjena udruzenja i centre organizovane od strane manjinskih zajednica.

Postoje kursevi maternjeg jezika i kulture za djecu, organizovani od strane konzulata (ili udruzenja roditelja). U Sion-u i Monthey-u postoje interkulturalne biblioteke u kojima mozete naci knjige na vasem jeziku.

Da biste naucili francuski ili njemacki jezik, mozete naravno pricati sa vasim komsijama i kolegama, ili mozda nabaviti neku metodu ucenja jezika kod kuce. Najefikasniji nacin, i najbolji za druzenje, je upisati neki kurs jezika. Spisak organizovanih kurseva, priznatih od strane kantona, mozete dobiti u vasoj opstinskoj administraciji.

Ako vam treba prevodilac, posebno za potrebe zdravlja i skolstva, mozete se obratiti, u Donjem Valais-u AVIC-u (Udruzenje prevodilaca manjinskih zajednica za Valais), a za Gornji Valais (Haut-Valais) FMO-u. Prevodioci, clanovi tih udruzenja, su obuceni od strane institucija specijalizovanih za interkulturalne odnose, sto znaci da dobro poznaju obe kulture i oba jezika, da su sposobni prevoditi kao i pojasnjavati odredjenje situacije.

Adrese

AVIC - Interprétariat communautaire
Avenue de la Gare 5
1950 Sion

Telefon : 027 322 19 30
Mobitel : 079 794 69 21 (Usluge prevodjenja)
E-Mail : info@interpretavic.ch
Website : www.interpretavic.ch

FMO - Forum Migration Oberwallis
Spittelgasse 2
3930 Visp

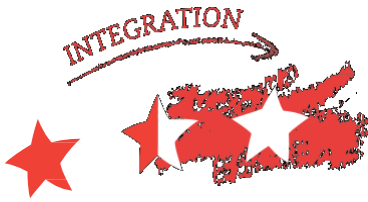
Telefon : 027 946 82 85
Mobitel : 079 852 05 11
E-Mail : info@forum-migration.ch
Website : www.forum-migration.ch

Integracija

Svicarska politika za integraciju stranaca ima za cilj jacanje socijalne kohezije, da omoguci mjestanima svicarskog i stranog porijekla da u duhu uzajamnog postovanja i tolerancije zajedno zive i postignu jednakost mogucnosti, dopustajuci strancima i strankinjama da sudjeluju u drustvenom i kulturnom zivotu Svicarske.

Integracija je dvosmjerni proces koji treba da pospješuje zajednicki zivot a koji se sprovodi obostranim prilagodjavanjem izmedju prihvatnog drustva, koje ima svoje navike i obicaje, i samih doseljenika sa svim njihovim kulturnim obiljezjima.

Integracija je strateski tezak i ambiciozan proces ! Ona obuhvata istovremeno odrzavanje kulturne tradicije zemlje porijekla i prilagodjavanje kulturi nove sredine. Ona zahtijeva poznavanje brojnih osobenosti drugih kultura kao i trazenje i stvaranje dodirnih tacaka i dijaloga. Ona takodjer podrazumijeva pridrzavanje osnovnih vrijednosti prihvatnog drustva kao sto je ravnopravnost izmedju muskaraca i zena ili nenasilno rjesavanje sukoba, sto se odnosi i na porodicu.

Kantonalni biro za integraciju

Kantonalni biro za integraciju čini sastavni dio službe za stanovništvo i raseljavanja. Njeni osnovni zadaci su provođenje kantonalnog plana za integraciju, podrška, informisanje i savjeti opstinama i drugim državnim službama po svim pitanjima koja dotiču integraciju i borbu protiv diskriminacije, kao i nadzor svih projekata finansijski podržanih od strane kantona, davanje savjeta i pomoći organizatorima projekata, doseljenicima i institucijama.

Adrese

SPM - Service de la population et des migrations
Avenue de la Gare 39
Case Postale 478
1951 Sion

Telefon : 027 606 55 84
E-mail : SPM-integration@admin.vs.ch,
DBM-integration@admin.vs.ch
Website : www.vs.ch/integration

Vecina gradova i nekoliko manjih opština imaju komisije za integraciju doseljenika i predstavnika za integraciju, koji vam stoje na usluzi. Trazite informacije kod vase opštinske administracije.

Ostale adrese

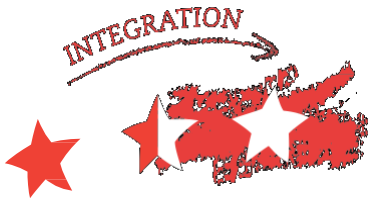
Postoji znacajan broj institucija i udruzenja koji vam mogu pomoci na vasem putu ka integraciji. Spisak mozete naci na sajtu : www.vs.ch/integration.

Dobijanje drzavljanstva

Kao stranac nastanjen u Svicarskoj u vremenu od 12 godina, ili stranac koji je u bracnoj zajednici sa svicarskim drzavljaninom najmanje 3 godine, mozete, pod odredjenim uslovima, dobiti svicarsko drzavljanstvo.

Zahitjev mozete podnijeti u regionalnom maticnom uredu. Maticari ce vas obavijestiti o neophodnim uslovima koje morate ispunjavati i proceduri postupka.

Vise informacija na : www.vs.ch/spm.

RADITI I IMATI DOZVOLU BORAVKA

Dozvola boravka

Sve osobe koje zele boraviti u Svicarskoj duze od tri mjeseca moraju imati **dozvolu boravka**.

Ona se moze dobiti u **biro** za kontrolu stanovnika / **sluzbi za stanovnistvo** opstine u kojoj ste nastanjeni.

Ovo su osnovne **vrste dozvola boravka** koje se mogu dobiti:

Dozvola kratkog trajanja /L

Dozvola boravka /B

Dozvola naseljenja /C

Pogranicna dozvola /G

Osobe koje su u postupku za dobijanje **azila** mogu dobiti:

Dozvolu B ili C za priznate izbjeglice

Dozvolu N za osobe u postupku za dobijanje azila

Dozvolu F za privremeni boravak

Dozvola L se izdaje u zavisnosti od radne dozvole, najduze na godinu dana i za studente. Dozvola B vazi od 1 do 5 godina, zavisno od drzave iz koje osoba dolazi, i obnavlja se godisnje.

Dozvola C se dobija poslije 10 godina neprekidnog boravka u Svicarskoj sa dozvolom B, ili poslije 5 godina, pod određenim uslovima, ako je integracija na zadovoljavajucem nivou.

Neke vrste dozvola omogucavaju promjenu sredine. Sve vrste dozvola omogucavaju preseljavanje iz profesionalnih i iz porodicnih razloga.

Posao

Uslovi za dobijanje posla zavise od zemlje porijekla : Evropska Zajednica ili Trece Zemlje.

Osobe koje dolaze iz zemalja **Evropske zajednice** (UE) podlijezu **pravilniku o bilateralnim ugovorima**. Te osobe, izuzimajuci gradjane Bugarske i Rumu-

nije, koji jos uvijek imaju odredjena ogranicenja, mogu slobodno da se krecu u Svicarskoj, da mijenjaju poslodavca i slobodno preseljavaju.

Gradjani **trećih zemalja** mogu dobiti radnu dozvolu jedino ako su visoko specijalizovani, i to u slucaju da doprinose boljitku svicarske ekonomije.

Sve te osobe, prije nego pocnu raditi, moraju traziti **dozvolu boravka i radnu dozvolu** u biro za kontrolu stanovnika / sluzbi za stanovnistvo opstine u kojoj stanuju.

Priznavanje diploma

Priznavanje diploma stecenih u inostranstvu je moguće.

Za zanatske djelatnosti zaduzen je federalni biro za zanatstvo i tehnologiju.

Za univerzitetske diplome zaduzena je Konferencija rektora svicarskih univerziteta.

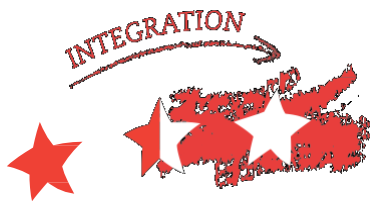
Na osnovu stecenog profesionalnog iskustva (u Svicarskoj ili u inostranstvu) moguće je dobiti priznavanje radnih sposobnosti i **potvrdu o iskustvu**. Strucne grane se moraju organizovati kako bi mogle omoguciti dobijanje takve potvrde. Vise informacija mozete dobiti kod vases poslodavca, u sindikatima ili u Biro za skolsku i profesionalnu orijentaciju za romanski dio Valais-a.

U slucaju da ostanete bez posla

U slucaju da ostanete bez posla, mozete, pod određenim uslovima, primati nadoknadu od **osiguranja za nezaposlene**.

Da biste to pravo ostvarili, morate prethodno raditi u Svicarskoj, ili u iznimnim slucajevima, u nekoj od zemalja Evropske Zajednice ili AELE (Udruzenje zemalja potpisnica ugovora o slobodnoj razmjeni), najmanje 12 mjeseci u roku od 2 godine prije gubitka radnog mjesta. Prijavite se sto je prije moguće u Regionalni biro za zaposljavanje (ORP) u vasem regionu.

Vise informacija na : www.vs.ch/chomage

Licni dohodak i socijalno osiguranje

U Svicarskoj ne postoji minimalni licni dohodak. On zavisi od sektora aktivnosti.

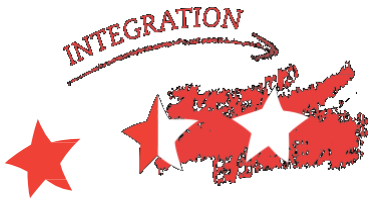
Odbici od licnog dohotka, racunati na bruto licni dohodak, krecu se od 12 do 18% (otprilike 20 do 25% u slucaju direktnog poreza na prihod). Radi se o sljedecim osnovnim **socijalnim osiguranjima**: starosno (AVS), invalidsko (AI), gubitak zarade (APG), nezaposlenost (AC), nesreca na radu (LAA), djeciji dodaci (LAF) i profesionalna zastita (LPP).

Zastita u slucaju otpustanja

Sindikati, rad na crno

U slucaju da ste zrtva spora sa vasim poslodavcem, zlonamjernog otpustanja, psihickog terorisanja, itd, mozete se obratiti **Sluzbi za zastiti radnika i radnih odnosa**. Savjete i pomoc mozete dobiti i od strane **sindikata**.

Ako radite na crno, nemate nikakvu socijalnu zastitu i nece vam biti data nadoknada u slucaju gubitka posla, bolesti, nesrece ili invaliditeta. Osim toga, radite na nezakonit nacin ! Dakle, ne prihvatajte takvu vrstu posla!

DRUSTVENI I KULTURNI ZIVOT

Udruženja

Volite pjevanje? Sport? Druženje?

Svicarska ima tradiciju **udruživanja**, što znači da se ljudi rado uključuju na dobrovoljnoj osnovi u sportske klubove, horove, orkestre ili druge interesne grupe.

Moguće je pronaći **udruženja** aktivna na području sporta, kulture ili socijalnog rada koja istovremeno imaju vezu sa vasom manjinskom zajednicom, vasom religijom ili političkom partijom.

Svaka opština posjeduje **spisak udruženja** koja djeluju na njenoj teritoriji. Sva ta obavještenja možete naći i na Internetu.

Religiozni život

Prema federalnoj Konstituciji, kao i nasoj kantonalnoj, zagarantovana je **sloboda vjeroispovjesti**.

Svaka osoba dakle ima pravo da vjeruje ili ne, da praktičuje svoju vjeru ili ne, imajući na umu da je velika većina stanovnika Valais-a katoličke vjeroispovjesti. Sve religije su zastupljene i postoji tradicija medjureligijskog dijaloga.

Katoličke crkve se mogu naći u svim opštinama. Ostala **kulturna mjesta** (protestantske crkve, džamije/kulturna mjesta za muslimane, itd.) nalaze se često u većim gradovima.

Kultura

Pozoriste, ples, muzika, slikarstvo, književnost, ...

Kulturna ponuda je razgranata i raznolika u Valais-u.

Da biste saznali u čemu možete « uživati » u vašoj sredini, najjednostavnije je da se obratite regionalnom **Turističkom birou** kao i **Službi za kulturu** vaše opštine.

Kantonalna služba za kulturu Valais-a podržava profesionalno stvaralaštvo raznim stipendijama i nagradama. Ona isto tako upravlja kantonalnim muzejima, medijatekom i arhivama.

Postoje tri **kantonalna muzeja**: Muzej umjetnosti Valais-a, Muzej istorije Valais-a i Prirodnjacki muzej.

Svi ovi muzeji se nalaze u centru grada Sion-a. Posjete muzejima su besplatne svake prve nedelje u mjesecu.

Kantonalnu medijateku možete naći na 4 mjesta: Brigue, Sion, Martigny i St-Maurice. Uz to, sve opštine kantona imaju svoje medijateke, biblioteke ili čitaonice. Tu je moguće posuditi knjige za čitanje, možete pročitati dnevne novine i druga izdanja, posuditi filmove i muziku, koristiti kompjutere.

Kao osoba drugog maternjeg jezika, možete pronaći knjige na vašem jeziku. U Valais-u postoje 2 medjukulturne biblioteke koje nude izbor knjiga na više od 60 različitih jezika:

L'ARDOISE (Tablica) u Sion-u et A TOUS LES LIVRES (Svi knjige) u Monthey-u.

Suživot

U selima, ljudi se često pozdravljaju na ulici. U gradovima, to je rjeđi slučaj...

Pokusajte se upoznati sa stanovnicima vaše zgrade ili četvrti. Dobra komunikacija je garant dobrih međususedskih odnosa.

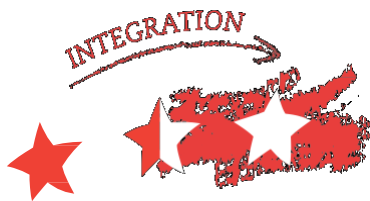
Svicarci su poznati kao diskretne i uredne osobe. Nastojte dakle što je moguće više postovati zajedničke prospektive i prilagoditi se normama ponašanja vaše četvrti. Treba se truditi ne stvarati buku noću, nedjeljom i praznicima. I razdvajati svoj otpad!

Politički život

Svicarci često glasaju; u prosjeku 4 puta godišnje. Politička prava su jako široka. Osim prava glasa i prava da budu izabrani, Svicarci imaju pravo inicijative (predlaganja) i pravo na referendum.

Da bi ostvarili pravo inicijative (predlaganja), građani moraju sakupiti određeni broj potpisa koji im omogućuje stavljanje na javno glasanje prijedloga o izmjeni Konstitucije. Da bi ostvarili pravo na referendum, građani sakupljaju potpise da bi se suprotstavili nekom zakonu izglasanom od strane Parlamenta.

Nekoliko kantona daju politička prava strancima. To nije slučaj u kantonu Valais.

RAZNE ADMINISTRATIVNE FORMALNOSTI

Preseljavati

Svaka promjena mjesta boravka, čak i unutar iste opštine, mora biti najavljena u roku od 14 dana birou za kontrolu stanovnika.

Mijenjati maticni status

Rodjenja, vjenčanja, smrt – sve te događaje je neophodno prijaviti opštinskoj administraciji.

U Valais-u postoji **6 maticnih ureda**:

Brig, Visp, Sierre, Sion, Martigny, Monthey.

Vodite računa da te iste promjene najavite vašem **konzulatu** ili **ambasadi**.

Ova preporuka važi i za osobe sa dvojnim državljanstvom.

Otvoriti račun na banci

Svicarska je zemlja banaka! Imacete dakle pred sobom težak zadatak izbora banke prije otvaranja računa. Nikakvi posebni uslovi ne moraju biti ispunjeni da biste mogli otvoriti račun. Jednostavno trebate otici na salter sa vašom licnom kartom.

Prije nego što se odlucite, raspitajte se koja banka najviše odgovara vašim potrebama. Posta također nudi određene bankovne usluge.

Slati novac u inostranstvo

Za slanje novca u inostranstvo, usluge vam se nude od strane:

- banaka
- poste
- raznih udruženja za slanje novca
- sistema za linijsko plaćanje.

Platiti poreze

Buduci da je Svicarska jedna konfederalna država, porez se plaća na tri nivoa: opštini, kantonu et Konfederaciji. Radnicima koji ne posjeduju stalnu dozvolu boravka, porez se odbija direktno od plate. Uprkos tome, i oni moraju svake godine ispuniti poresku prijavu.

Ako posjedujete stalnu dozvolu boravka (C), morate svake godine ispuniti poresku prijavu.

Mijenjati vozačku dozvolu

Imate rok od 12 mjeseci, od dana ulaska u Svicarsku, da zamijeniti vašu vozačku dozvolu za svicarsku vozačku dozvolu. Servis za putni saobraćaj vam može dati sve potrebne informacije.

Uvesti vaše vozilo iz domovine

Ako ste u posjedu vozila duže od 6 mjeseci prije vašeg dolaska u Svicarsku, možete uvesti vaše vozilo kao predmet selidbe bez carinskih troškova. Ako je taj period kraći od 6 mjeseci, dužni ste platiti uvožnu taksu.

Javni prevoz

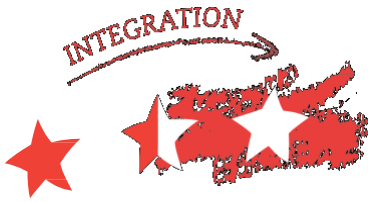
Svicarski javni prevoz je jako dobar. Linije su brojne i dobro organizovane.

Brojne ponude cine javni transport jeftinijim i privlačnijim.

Sva obavještenja možete dobiti na najbližoj stanici (željeznickoj ili autobuskoj).

Korisni brojevi telefona u hitnim slučajevima :

Policija	117
Vatrogasci	118
Ruka spasa (pomoc i moralna podrška)	143
Hitna pomoc	144
Trovanja	145
Linija za pomoc mladima	147

ZDRAVLJE

Zdravstveno osiguranje, osiguranje od nesreće, dodatna osiguranja

Sve osobe sa mjestom boravka u Švicarskoj (odrasli ili djeca) moraju sklopiti **ugovor o zdravstvenom osiguranju** kod nekog **osiguravajućeg društva**. Usluge osnovnog zdravstvenog osiguranja su iste kod svih osiguravajućih društava.

Visina sume koju su dužni platiti osiguranici se objavljuje od strane osiguravajućih društava svake jeseni za narednu godinu. Dakle, **slobodni ste da mijenjate osiguravajuće društvo** bez bojazni da ćete biti kažnjeni ili oštećeni.

Sistem švicarskog zdravstvenog osiguranja se zasniva na konkurenciji. Daje osiguranicima mogućnost da biraju osiguravajuće društvo, visinu ucesca i vrstu osiguranja. U takvom sistemu, osiguranici se mogu odlučiti za neku povoljniju cijenu osiguranja promjenom osiguravajućeg društva, uzimanjem veće visine ucesca ili izborom nekog od alternativnih modela osiguranja, kao Telmed ili model «kucni ljekar».

Svaka osoba plaća **mjesečno osiguranje**. Za osobe sa niskim primanjima, visina osiguranja može biti umanjena od strane Drzave.

Postoji i neobavezno zdravstveno osiguranje, takozvano dodatno osiguranje, koje može biti zaključeno u cilju korištenja dodatnih usluga kao što su zubna njega, korekcije vida, alternativna medicina, prevoz i određeni lijekovi.

Osobe koje rade više od 8 sati sedmično, obavezne su imati osiguranje od nesreće na radu koje zaključuje njihov poslodavac. Djeca i nezaposlene osobe moraju imati takvo osiguranje kod njihovog osiguravajućeg društva.

Ljekar, bolnica, kucna njega

Preporučuje vam se da od samog dolaska u Švicarsku odaberete svog **kucnog ljekara opšte prakse** i pedijatra za djecu, te da uvijek idete prvo kod njih prije nego potražite pomoć ljekara specijaliste.

U slučaju potrebe, vaš ljekar je taj koji će vas uputiti u **bolnicu** i pomoći vam da riješite administrativne procedure.

Ne treba koristiti **hitnu pomoć** kao zamjenu za kucnog ljekara. Ona je tu samo za hitne slučajeve.

U slučaju potrebe, vaš ljekar vam može preporučiti kucnu njegu, pomoć u kucnim poslovima, isporuku hrane, itd. **Medicinsko-socijalni centri** (CMS) su zaduženi za pružanje takvih usluga.

Trebate prevodioca?

Medicinski rječnik može biti jako komplikovan. Tretmani i njega mogu biti različiti od onih koji se pružaju u vašoj domovini. Ne oklijevajte da tražite pomoć prevodioca za vaš jezik. Jako je važno uspostaviti kvalitetan dijalog u zdravstvenoj ustanovi!

Dezurna medicinska pomoć – hitna pomoć

Ako u hitnom slučaju nemožete doći do vašeg ljekara, postoji dezurna telefonska linija koja će vam omogućiti kontakt sa dežurnim ljekarom, zubarom ili dežurnom apotekom. Ta telefonska linija vam omogućava vezu od 19h naveče do 7h ujutro u toku sedmice, i 24h/24h vikendom et praznicima.

0900 144 033	dezurna medicinska linija
0900 558 143	dezurna zubarska linija za Valais – francusko govorno područje
027 924 15 88	dezurna zubarska linija za Haut-Valais – njemacko govorno područje
0900 558 143	dezurna apoteka
144	Hitna pomoć

Telefonski broj 144 treba koristiti jedino u hitnim slučajevima. Ne idite odmah u Hitnu pomoć vama najbliže bolnice. Nazovite prije toga telefonom da biste bili sigurni da ćete biti upućeni u odgovarajuću bolnicu i biti primljeni kako treba.

Ostali korisni brojevi:

143	Linija Pruzena Ruka
145	Trovanja
147	Otvorena linija za mlade

DJETINJSTVO I SKOLA

Period prije škole

U periodu prije početka obaveznog školovanja, imate mogućnost da date vaše dijete na čuvanje u jaslice ili vrtić. Možete ga isto tako dati na čuvanje u cjelodnevni smještaj. Raspitajte se u vašoj opštini stanovanja, oni imaju sve korisne adrese u vašem regionu.

Možete izabrati da date vaše dijete na čuvanje nekoliko sati sedmično, čak i ako ne radite, da biste mu olaksali početak školovanja, da bi se družilo sa drugom djecom, da biste mu olaksali učenje francuskog jezika (ako primate neki drugi jezik kod kuće).

Obavezno školovanje

U prvi razred (1H) osnovne, odnosno obavezne škole polaze djeca koja su napunila 4 godine. Obavezno školovanje traje 11 godina.

Upis nije automatski. Morate kontaktirati sekretarijat Direkcije škola (isto tako potvrditi upis) ili kontaktirati sekretarijat vaše opštine u kojoj živite.

Obavezno školovanje se sastoji od osnovne škole koja traje 8 godina (1H-8H) i od orijentacionog ciklusa koji traje 3 godine (9CO-11CO).

Ako stignete u Valais u toku školske godine, vaše će dijete biti prihvaćeno u razred koji odgovara njegovom uzrastu i školskom nivou. Ako postoji neko odstupanje, ili ako dijete ne govori dobro francuski jezik, **posebne mjere pomoći** će mu biti ponudjene, tokom dvije do tri godine, od trećeg razreda osnovne škole (3H) do jedanaestog razreda orijentacionog ciklusa (11CO), u vrijeme nastave.

Ako je potrebno da vaše dijete bude zbrinuto van vremena nastave, postoje **školske kantine** koje se brinu o ishrani, ili **zasebne jedinice (ustanove) za prihvatanje učenika (UAPE)** koje djeci obezbjeđuju obroke, vrše kontrolu zadaca i vode brigu o slobodnom vremenu, dok djeca čekaju vaš povratak sa posla.

Škola ne očekuje od roditelja da budu sposobni da rade zadace umjesto djece. Ono što ona očekuje od njih jeste da stvore djetetu idealne uslove za rad i da mu prenesu i pokazu interes za školu i obrazovanje.

Nastavnici i direkcija (uprava) školske ustanove stoje vam na raspolaganju za sva moguća pitanja. Ne oklijevajte da tražite njihovu pomoć !

Kurs maternjeg jezika i kulture

Ambasade ili udruženja organizuju ponekad kurseve maternjeg jezika i kulture (LCO). Na taj način omogućuju djeci da usavrše poznavanje maternjeg jezika i upoznaju se sa kulturnim naslijeđem zemlje porijekla. Ti kursevi se organizuju uglavnom u vremenu van normalne nastave. Za više informacija, obratite se vašoj ambasadi ili udruženju.

Period poslije obaveznog školovanja

Ša 15 napunjenih godina, djeca su završila obavezno školovanje. Ali niko ne počinje raditi bez dodatnog obrazovanja !

Zavisno od izabranog zanimanja i od interesa djeteta za školu, kao i od ocjena dobijenih na kraju orijentacionog ciklusa, nude mu se dvije mogućnosti : praktična nastava ili nastavak školovanja.

Praktična nastava je sistem dvostrukog obrazovanja : mlada osoba se uči svome zanimanju kod svog poslodavca i pohađa nastavu 1 do 2 dana sedmično. Zavisno od izbora zanimanja, obuka traje 2 do 4 godine.

Postoji isto tako i mogućnost da se nastavi obrazovanje u **drugostepenim srednjim školama**, u koje spadaju javne gimnazije, više trgovačke škole, škole opšte kulture ili zanatske škole.

U pravilu, za upis na jedan od švicarskih Univerziteta, na Federalnu politehničku školu ili više specijalizovane škole, potrebno je imati gimnazijsku ili diplomu neke druge srednje škole.